

[ASSAIG](#)

Mirar Salomé com cal

Crítica de "De la nuesa" (Fragmenta), un assaig de Víctor Pérez i Flores sobre pornografia, desemparament i abjecció

— [Joan Burdeus](#)

Crític cultural. Filosofia, política, art i pantalles.

[@joanburdeus](#)

08/06/2023 [Faves Tendres #175](#)

Arran de les violacions en grup perpetrades per menors que han transcendit aquesta setmana, s'ha activat de nou la pregunta sobre la pornografia, que és especialment llaminera perquè conjumina el més vell de la teologia amb el més nou de les pantalles. La teoria de l'escalada que porta a la violació està enfangada d'irracionalitats i sobreentesos, però un cop descabdellada és sorprenentment compartida i universal: el desig sempre és desig del secret de l'altre, i el secret és la llibertat. El romàntic és el que vol que l'altre el vulgui lliurement, mentre que el sàdic és el que vol prendre la llibertat de l'altre per la força. En l'esclat libidinal de la pubertat, una barreja de consensos ètics, inèrcies en els costums i dificultats pràctiques, hauria de posar certes barreres per poder fer el trànsit adequadament, com aprendre a jugar un joc amb esportivitat. Sense aquestes contencions, encara pitjor, amb catalitzadors culturals i tecnològics en el sentit contrari, el sadisme es descontrola.

Salomé amb el cap de Joan Baptista de Ticià, c. 1515 | Font: Wikimedia

De la nuesa, un assaig del filòsof i dinamitzador cultural **Víctor Pérez i Flores** que s'acaba de publicar en la col·lecció "Assaltar la Bíblia" de l'editorial Fragmenta, té mig capítol dedicat a la pornografia, on fa la distinció conceptual més explícita i tècnica de tot el text: el pensament pornogràfic és "un desplaçament que confon desig i fantasia". L'autor ho aclareix amb un exemple: "és possible que una dona tingui la fantasia d'estar amb múltiples amants a la vegada i que alhora pensi que trobar-se el mateix grup de mascles a la volta de la cantonada una nit de Santfermins deu ser la cosa menys desitjable del món". Com correspon a la col·lecció, la reflexió està motivada per l'episodi bíblic de la princesa Salomé, esmentada als evangelis de Marc i Mateu perquè va aconseguir convèncer Herodes Antipès de fer matar Joan el Baptista, seduït-lo amb una dansa on es barrejava carn, vels i transparències. Per Pérez i Flores, el problema no es troba en els malucs de Salomé, sinó en la mirada pornogràfica d'Herodes, que confon desig i fantasia.

Pérez i Flores dedica la resta de l'assaig als dos altres episodis de nuesa del Nou Testament. El primer correspon a Mc14, 51-52, que narra la nit que Jesús va ser traït i capturat al jardí de Getsamani, i menciona un jove anònim que s'escapoleix dels romans deixant enrere la roba. El segon parla de l'endimoniament de Gerasà (Mc 5, 1-20), un home posseït per un esperit maligne que Jesús exorcitza a través d'un mecanisme que acaba implicant la mort de mil porcs, i en acabar aprenem que l'endimoniat anava nu mentre vivia en desgràcia. La primera perícopa serveix a l'autor per parlar del desparament, la nuesa com el senyal que la vulnerabilitat és més important per entendre la condició humana que la potència, molt influït pel levinasianisme de **Joan Carles Mèlich**; i la segona crida l'atenció sobre la nuesa com a exclusió cruel de l'indesitjable social. Són dues apologies efectives i refrescantment locals de l'ètica de l'amor cristià, un bon exercici de teologia pop.

De la nuesa és un llibre que fuig del que creus que et donarà, un text atractiu per l'escriptura memorialística i la prosa terrosa i ventral amb què l'autor se serveix de la filosofia com un macguffin per parlar-nos d'ell i de la seva Solsona. No se'ns ofereix una teoria sistemàtica de la nuesa, a vegades fins a nivells d'evasió frustrants, però la conclusió és clara: la imaginació ètica, un altre nom per a l'empatia, és la clau perquè els adults puguin separar desig i fantasia. No es tracta de posar policies de la moral, sinó d'educar en la sacralitat d'aquesta diferència. Ara bé, no es resol (i continua sent una qüestió en què la filosofia, la psicologia, i la ciència tenen problemes greus), la pregunta fonamental sobre què fer-ne amb la tendència de la fantasia a transgredir els límits, i la funció del plaer que les fantasies immorals són capaces de produir quan les entretenim en un somieig. És un d'aquells casos on no tenim cap explicació que reconcilli les dues realitats de manera harmoniosa, i cal conformar-se amb una dialèctica entre bé, mal i llibertat que acaba amb les esperances que encara es dipositen en la doctrina del bon salvatge.